

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

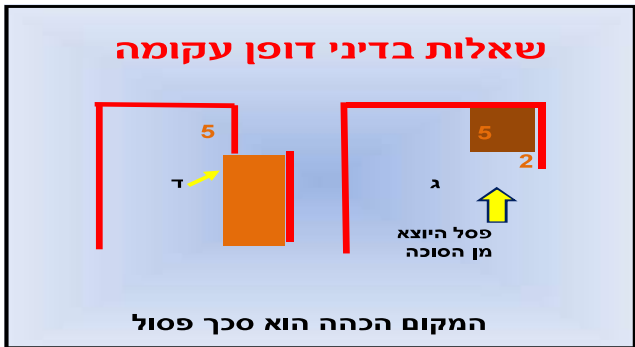
המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 338
השרי תשפ"ב

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

באורך ז' טפחים, שהמשך הסוכה מותר מדין פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה, ויש סכך פסול בפניה של המחיצה השלישית, בגודל חצי מטר על חצי מטר, וא"כ אומרים שבפניה הזו הדופן השלישית סוגרת כביכול בסוף המקום הכשר, א"כ מה הדין לשבת בהמשך הסוכה שאחרי הסכך הפסול, האם יש עליהם דין פסל היוצא מן הסוכה, או שמא הם מחוץ להכשר הדפנות, שלא אומרים בזה דין פסל הסוכה [כמו שביאר החזו"א שבפסל היוצא לא הכשירו דבר מחוץ לדפנות, אלא כמ"ש בגמ' ובשו"ע שיש שם ג' דפנות, והחידוש הוא רק שלא אומרים שלא התכוון להתיר את כל הסוכה]. ויתכן שגם זה תלוי בחקירה אם בדופן עקומה הדופן מתעקמת או מתקרבת, [ובזה יהיה השיטה המקרבת לחומרא].

ד. בסוכה שאורכה שלש מטרים, ויש דופן קרובה לשפת המקום הכשר באורך מטר, ואחר כך בשני המטרים הנוספים אין דופן קרובה, אבל יש דופן רחוקה שהיא מצטרפת עם דין דופן עקומה, האם צריך שיהיה חיבור בין שני חלקי הדפנות, כיון שהם רחוקים זה מזה, ואף אינם מכוונים זה כנגד זה, או שמא ע"י הדופן עקומה מתקרבת המחיצה הרחוקה אל הקרובה.

ה. ואם תאמר שבאופן הנ"ל מתחברות המחיצות, מה הדין בשתיים של העירובין, שיש בפניה פתח פתוח, אבל אחרי שנאמר דופן עקומה, יוצא שיש דופן בשתי הזוויות של הפינה.

שאלות אלו נחשבות שאלות קשות, כי אין להם ראיות, ואין הוראות מגדולי הפוסקים, או שיש הוראות סותרות, וקשה להכריע בהם הלכה לכלל הציבור, אך עכ"פ צריך למצוא אותם, לשאול עליהם, ולמצוא את הדרך להימנע מהם, כדי להימנע מסוכה שהיא ספק פסולה, או חלק ממנה בספק.

ויש עוד להרחיב בשאלות קשות, וכל השאלות הנ"ל שכתבנו הם רק בדין דופן עקומה לבד, ויש עוד כהנה וכהנה בשאר ההלכות. וע"ע מש"כ בגליון הקודם בענין דופן עקומה מבד המתנדנד ברוח, וכנגד זה מדבר מחורר כמו רשת, ובביאור סברות הדינים. והן לחכם ויחכם עוד.

הצלת רבים מסוכות שהתברר שהיו פסולות מחמת סכך פסול

במקביל להעמקת העיון בהלכה ובפרקטיקה, ובמענה לשאלות הרבות, זכינו גם לאפרושי מאיסורא, ולזכות משפחות שלא ידעו שהם יושבים בסוכה פסולה, שידעו לתקן אותה בשנה זו. וזה בעיקר מחמת השכנים שבונים גגות מעל הסוכות של שכניהם בקומות התחתונות, ואינם שמים לב שהם פוסלים להם את הסוכה. ולפעמים גם סתם מרזב או חתיכת פח קטנה יכולה לפסול.

בשנה זו היינו בסוכה אחת באזור גן ורשא בבני ברק, שהאברך קרא לנו לבדוק את העץ שכנראה פלש מעל סוכתו, וסיכך עליו בסכך פסול. הגענו אליו ומדדנו, ואכן העץ כיסה על סוכתו, והצענו לו את הכלי המיוחד של העירובים לגיזום עצים בגובה רב, וכך יוכל להסירם. אך לפני שהבדוק יצא הוא הביט על שאר הסוכה, והבחין שאין לו שיעור סוכה. במקרה זה הסוכה שנבנתה במסגרת השיפוצים היתה בסוף החדר כנהוג, באורך שנים וחצי

סיכום המענה המורחב לשאלות בכשרות הסוכות

במוצאי חג הסוכות, מסכמים במוקד העירובין את ההתרחבות החדשה בס"ד במענה לשאלות בכשרות הסוכות, ובמסירת השיעורים המיוחדים בביאור יסודות ההלכה והפרקטיקה למאות אברכים, יחד עם פרויקט בדיקת הסוכות שבו מגיעים לסוכה ומודדים את המקום הכשר שבסוכה ואת צורת הדפנות וכשרותם.

כידוע הלכות מחיצות הסוכה אינן פשוטות כל כך, ובהרבה מקרים ישנם ספיקות שמא הסוכה אינה כשרה מעיקר הדין. אלא שרוב האנשים אינם יודעים לשאול על הסוכה, כי ההלכות המיוחדות של סוכה, השתיים כהלכתן ועירובין, דופן עקומה במגוון מקרים, צורת הפתח בקרנות, שתי ולא ערב, כל אלו אינם ידועים, ולכן לפעמים מתגלה בסוכה שישבו בה היתה פסולה ממש.

לצורך זה מוקד העירובין משקיע מאמצים רבים ללמד את ההלכות בצורה מסודרת ומורחבת, כדי שהאברכים ידעו לשאול, ידעו לענות על מה שיש תשובה, וגם ידעו על מה לא לענות כאשר אין הלכה פסוקה.

אם באתרוג מהדרים כל כך ק"ו במצות סוכה

במהלך השיעורים הדגשנו שוב שיש דברים שנחלקו בהם פוסקי זמנינו, ולפעמים יש נטיה להתירם, אבל אם אנו יכולים להוסיף עוד מאמץ קטן, עוד דופן אחת לחבר, עוד רשת לקשור, עוד מאה שקלים לשלם על סוכה מהודרת יותר, ודאי שזה משתלם, וגם מתבקש. הרי אם במצות אתרוג שהוא יום אחד דאורייתא פעם אחת, ושאר הימים מדרבנן ברור לנו שמוסיפים בשביל הידור מצוה, ואפילו בבלעטלך שאינם פוסלים לכ"ע, ק"ו במצות סוכה שהיא מדאורייתא כל שבעת הימים, וכמה פעמים ביום, ודאי שיש לנו להתאמץ בעשייתה בהידור אף בדברים שאינם מעכבים ממש, ובדאי בדברים שיש מפוסקי זמנינו שפוסלים אותם.

דוגמאות לשאלות קשות בנושא דופן עקומה

מתוך השאלות הרבות שאי אפשר לפרטם כאן, נזכיר מעט מהם, שיהיה לתועלת לקוראים הנפלאים. ניקח לדוגמה את הנושא של דופן עקומה, שנאמר בו שאם יש סכך פסול בצדי הסוכה יותר מד' טפחים, שהוא פוסל את המקום שתחתיה מלהיות סוכה, מ"מ ניתן לומר שהדופן מתעקמת וממשיכה בתקרה ובכך מגיעה לסכך הכשר, ובתנאי שהמרחק פחות מד' אמות. ויש בזה כמה שאלות ידועות.

דופן עקומה מצורת הפתח ועומד מרובה

א. כאשר תחת המקום הפסול אין דופן ממש, אלא צורת הפתח [כגון בהמשך הדופן כמ"ש בס"י תר"ל ס"ה], האם ניתן לומר בה דופן עקומה, כיון שצורת הפתח אינה יכולה להתעקם. ואולי זה תלוי בשאלה האם ההלכה של דופן עקומה מעקמת את הדופן או מקרבת את הדופן, שלקרב אפשר לומר גם בצורת הפתח.

ב. כמו כן כאשר יש עומד מרובה באותה דופן, דהיינו שבאמצע הדופן הראשונה או השניה שאורכה שלשה מטרים, יש פתח בלי צורת הפתח [לאחר ה' טפחים], והוא כשר מדין עומד מרובה, ויש מעליה סכך פסול ד' טפחים, האם שייך לומר שגם בקטע הפתוח שהוא רק כאילו סגור, יש גם דין שהכאילו הזה מתעקם. או שמא אין להכשיר את הדופן באופן זה. ועוד יש להוסיף בעומק העיון, האם זה נחשב שתי הלכות, דהיינו כמו שביארו האחרונים שאין אומרים דופן עקומה מדופן שהיא רק גוד אסיק, מחמת שאין אומרים דופן עקומה מדבר שהוא רק דיני, כך אין אומרים מפירצה עם עומד מרובה, שאינה דופן אלא דבר דיני [עוד פחות מגוד אסיק]. וא"כ הסוכה אינה כשרה.

לעומת זאת י"ל להיפך להתיר, משום שיתכן שבקטע החסר אין צריך כלל דופן עקומה, כי אומרים את העומד מרובה משפת המקום הכשר, שהרי ע"י דין דופן עקומה נתקברו הדפנות שבצדדים עד שפת הכשר.

ג. לפי הנ"ל יש לדון מה דין המקום שכנגד הדופן העקומה, דהיינו באופן שהסוכה שלש על שלש מטרים, עם ג' מחיצות כצורת ה', והשלישית

חורים, נכנסים לשאלות של דיני פתחי שימאי, אבל אם משקיעים חמישים שקל ועושים אותו מקרש מסודר, יוצאים מכל הבעיות האלו. וזה דבר משמח מאוד, שצריך להמשיך להעביר אותו הלאה, שווה להשקיע בעירוב מקצועי, ולא להיות חכם באילתורים, כי זה על חשבון הכשרות ממש, ורוב הציבור אינו מודע לכל מגוון הבעיות שיש בכל מיני אילתורים. וכאשר עושים מחומרים טובים, נשמרים מחששות רבות.

לחי מארזנית של מגירות

בימי חול המועד באחד מהישובים שהגענו לפקח על הנעשה, היה מקום אחד שהחוט של העירוב היה תפוס מחוץ לרוחב העמוד, דהיינו מהצד, והערנו את הדבר לאחראי הבודק. הוא הבין את הבעיה, ואמר שיסדר אותה לפני שבת. לאחר מכן הוא אמר לנו שהעמיד לחי יפה. כשהגענו אחר כך לבדוק מה הוא עשה, ראינו שהוא העמיד

לחי מקורי מארזנית ענורות

ארזנית של מגירות, שהיא גם בולטת ואינה ישרה, וגם יש באמצע רווח ללא מגירה, שאמנם יש ברווח הזה לבדו, אבל זה שתי סיבות לדין פתחי שימאי, שכן לא עושים פתח בצורה משונה כזו. [וזה מלבד הבעיה שהיה לחי רק בצד אחד, ולא תחת החוט שיוצא לצד השני, שגם הוא לא היה קשור טוב].

הערנו על כך לאחראי, והוא התפלא מה לא טוב במה שהוא עשה, זה נראה לו מאוד ידיוותי ומכבד, ממש מקורי. אמרנו לו שהכל נכון, אבל עירוב וצורת הפתח עושים רק מדבר ישר וחלק, לא מחפצים שאינם מתאימים. כמובן שאם רק זה העניין, אין לפסול לגמרי בדיעבד, כיון שיש מהאחרונים שהקילו בפתחי שימאי בעירובין, אבל כבר פשטה ההוראה להחמיר בזה כמ"ש בכמה מקומות ואכמ"ל, לכן יש להרחיק מלהשתמש באילתורים כאלו.

מטרים וברוחב 70 ס"מ, אבל לא לקחו בחשבון שאחרי שהשאירו חור 70 ס"מ, בא הקבלן ועשה גגון שמעליו יש מסגרת מפח שלא יכנסו גשמים, ורוחב המסגרת המקובלת כיום היא 15-20 ס"מ, יוצא שנשארו לו פחות מדי טפחים של סכך כשר. ואע"פ שפחות מג' טפחים של סכך פסול, כשר גם בסוכה קטנה ומצטרף להשלים (ש"ע סי' תרל"ב ס"א). אבל זה זוקא כשהמקום הפסול הוא פחות מג', משא"כ כאן שהוא פתוח לחדר, הורו הפוסקים שנחשב כהמשך של החדר, דהיינו שיש בו יותר מדי טפחים, ואי אפשר לצרף אף מעט ממנו. וא"כ הסוכה פסולה ממש.

לאחר הגנת המרזבים לא נשארו טפחים

הפתרון במקרה זה היה, לעשות דופן בחדר תוך ג' טפחים לתחילת הסכך הכשר, ובזה מקטינים את גודל החדר של הסוכה, ואז באמת יהיה החלק הפסול פחות מג' טפחים, ויצטרף עם הכשר לשיעור ז' טפחים. [וכמ"ש החזו"א (או"ח סי' קמ"ד ס"ב) להתיר, ואע"פ שבמשנ"ב (סי' תרל"ב) שעה"צ ס"ק י"א) נראה שפסול כמשמעות המג"א, מ"מ הורו הפוסקים להתיר בזה].

התברר שהשיכון שבנה בגג לפני כמה שנים פסל לו את הסוכה

סוכה אחרת שבדקנו באזור רחוב הרב כהנמן, שהאברך הזמין אותנו לבדוק בסוכה שיושב בה כמה שנים, ותמיד בדק את השיעור הכשר ביחס לפח הבולט מסביב לגגון שלו, אבל כעת שם לב שבגג שבקומה אחרונה, שבנו יחידות דיור לפני כמה שנים, יש עוד גג שבולט יותר. הגענו ומדדנו, ונמצא שנתר בסוכה רק 52 ס"מ מקום כשר, כלומר אין בה שיעור סוכה. האברך ומשפחתו הצטערו על העבר, והצענו להם גם כאן את התיקון הנ"ל ע"י דופן, אך זה היה קשה להסתדר לשבת בסוכה זו עם ילדים, ומיד פנו לחפש קרוב משפחה שיארח אותם לכל ימי החג.

כמובן יש לציין שבדיני חושן משפט בדרך כלל, חובת השכן העליון לפרק את הגגון ולקצר אותו, באופן שלא יפסול את סוכת הדירה התחתונה, כאשר הוא בנה אחרי שהיתה למטה סוכה. ויש לשאול כל מקרה לגופו. וכבר השנה היינו שותפים גם למקרים בהם ניתנה המדידה לשכן בקומה העליונה, והוא הזמין בעל מלאכה וחתך את הגגון על פי נתונים אלו. וצריך המזיק לשמור שלא יזיק, וצריך הניזק לשים לב שלא יפסיד את מצות הסוכה.

דין מעמיד בקירות איסכורית בסוכת מרן רה"י

בין הסוכות שביקרנו, נקראנו גם לסוכת מרן רה"י הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, לאחר שבשנה האחרונה חל שינוי בגגון שמעל הסוכה, הוזמנו לבדוק את הסוכה, בהשתתפות רבינו רה"י הגר"א גרבוז שליט"א. בבדיקת הסוכה עלו ניידונים רבים בהלכה ובשיטות הפוסקים, ונביא כאן אחד מהדברים שנוגעים בזמנינו להרבה סוכות.

במרפסת הסוכה עשו קירות מאיסכורית הנקרא פאנל, שהן עשויות מפח לבן, שבאמצע יש שכבת קלקר. והמסגרת של הסכך היתה מחוברת להם, והתעוררה השאלה האם יש בזה חיסרון בדין מעמיד בברזל, שהוא דבר שאינו כשר לסיכוך, [וכן מצד מקבל טומאה לאחר שתלוש וחיבר]. אבל כידוע כתבו הראשונים שאין פסול מעמיד בקירות, כי אין חשש שיסככו בהם. אבל בקירות אלו שהדרך לסכך בחומר זה יתכן שיהיה אסור. וכן יש מהפוסקים שאסרו כאשר ניכר שהוא ברזל כגון שאסרו לחבר לסורגים המשמשים כמו קיר.

אבל במקרה זה וכמו בהרבה בתים, שעושים מבפנים קיר גבס, אע"פ שהגבס לא יכול לעמוד בלי הברזל, י"ל שדומה למש"כהחזו"א שגם קיר בטון שאינו יכול לעמוד בלי הברזלים שבתוכו כשר. ולמעשה המתקין של המסגרת והקירות הביא מראש עוד שני עמודי עץ, ואמר שלפני סוכות יתחבו אותם תחת המסגרת, כדי שהיא תוכל לעמוד גם בלי החיבור לקירות האלו. אבל מצד הדין י"ל שיש להתיר מהטעמים הנ"ל. ועיין בזה.

מהפך משמעותי בעשיית העירובים מדברים טובים ולא מאילתורים

בימי הסוכות עסקנו גם בדאגה להכשרת העירובים במקומות רבים, ואף בחצרות הבתים, שבהם עשו אברכים עירובים פרטיים. יש לציין שגם הדברים האלו עברו שינוי גדול בשנים האחרונות, שגברה המודעות של הציבור לבנות את העירובים מדברים חזקים וטובים, ולא מאילתורים שיש בהם הרבה בעיות הלכתיות. לדוגמה [מתוך המקרים שהיו בשנה זו], כאשר עושים את העמוד של צורת הפתח ממקל של מטאטא, כמעט ודאי שהוא יהיה עקום מעט, והחוט לא מכוון כנגד חלקו התחתון, אבל אם עושים אותו מעמוד של הסוכות שרחבו עשר ס"מ, ומעמידים אותו ישר, רוב הסיכויים שגם עם נטיה קטנה ישאר החוט מכוון כנגד חלקו התחתון. אם מאלתרים לחי ממשטח [רפסודה], או מקרש

מחוזרים חדשים ללימוד הלכות עירובין למעשה
לקראת תחילת זמן חורף, אנו נערכים לפתיחת מסגרות חדשות ללימוד הלכות עירובין למעשה, והפעם מקיים להרחיב את המעגל, ולהגיע גם לערים נוספות בעז"ה, בעיר בית שמש, ויתכן שגם בעיר עפולה או ברכסים [תלוי גם בכמות הנרשמים].
ניתן לפנות ליצירת קשר והרשמה בטל' 055-678-3323.
יהי ה' עימנו, וירחיב גבולינו בתלמידים, למען כבוד שמו יתברך, וחיזוק שמירת השבת בכל עיר ומושב.

איך אני יוכל לדעת הלכות עירובין בלי שיש לי מושגים?

עירובין למעשה
 עיין | שימושי | כשרות

מוקד העירובין
 מאיר הודים
 054-84-833-20

מוקד העירובין
 מאיר הודים
 054-84-833-20

כשר או פסול? מהודר או בדיעבד?

זה את תוכל לדעת ולהורות, בהצטרפות ללימוד "עירובין למעשה" שע"י "מוקד העירובין"

כך נראה תחילה בבניית לישות מ. ת. כשר או פסול?	זה תחילת העירובין הראשון לל. ורק העירובין המסתיים?	כך נראה העירובין מיושם ר. האם פסול? קטנים מאוד, כשר בשפת הדין?	כך נראה תלוי מידת לישות מ. ת. כשר או פסול?
עירובין לל. ורק העירובין המסתיים? כשר או פסול?	ואם תחילת העירובין לל. ורק העירובין המסתיים? כשר או פסול?	האם יש אפשרות לתלות העירובין? כשר או פסול?	מידת לישות מ. ת. כשר או פסול? כשר או פסול?
האם ניתן ללמוד בדין חיי? כשר או פסול?	האם יש דרכי ללמוד בדין חיי? כשר או פסול?	האם יש דרכי ללמוד בדין חיי? כשר או פסול?	האם יש דרכי ללמוד בדין חיי? כשר או פסול?

אתה מוזמן להצטרף אלינו, להבין, לדעת, וגם להתמחות בימים הקרובים מתחילים מחזור חדש - לימוד הלכות עירובין למעשה 12 שיעורים! לימוד מקיף, הלכה, פרקטיקה, סיכומים, מבחן, סיור בשטח, תעודות

לשיעורי הדרכה דיגיטליים - מכון הלכה למעשה - A532534735@GMAIL.COM

ניתן לקבל את העלון במייל כשר, לשלוח בקשה ל- A83320@GMAIL.COM